

A francia állattenyésztés jövője – sajtóbeszélgetés a SPACE apropóján

1. kép A SPACE-on egy magyar kiállító van évek óta - a Bábolna TETRA

A Rennes-ben szeptember 11-14-e között 26. alkalommal megrendezett [SPACE](#) nemzetközi állattenyésztési szakkiállítás előestéjén került megrendezésre a francia mezőgazdasági újságírók egyesülete (AFJA) által szervezett hagyományos sajtókonferenciát, ahol a téma a francia állattenyésztés restrukturációja és jövője volt. A sajtóbeszélgetést Erik Massin, az

AFJA elnöke, egyben a Betteravier Français (Francia Cukorrépatermelő) szaklap főszerkesztője vezette, aki a következő személyeket szólaltatta meg:

- Guillaume Roué, a sertés szakmaközi szervezet ([INAPORC](#)) elnöke,
- Dominique Chargé, a francia tejszövetkezetek országos szervezetének elnöke ([Fédération nationale de la coopération laitière, FNCL](#)),
- Guy Hermouet, a francia húsmarha-tenyésztők országos szövetségének első alelnöke (Fédération nationale bovine, FNB),
- Daniel Sauvaget, a francia baromfi-földolgozók országos szövetségének alelnöke ([Fédération des industries avicoles, FIA](#))
- Alexandre Gohin, az országos mezőgazdasági kutatóintézet ([INRA](#)) kutatási igazgatója,
- Guillaume Rousseau, a Créit Agricole bank regionális igazgatóságának Ille-et-Vilaine megyei igazgatója
- Jean-Michel Lemétayer, a SPACE elnöke, az [FNSEA](#) volt elnöke,
- Henri Brichart, az [FNSEA](#) második alelnöke.

A „Milyen strukturális átalakulásra van szükség a világviszonylatban egyre jelentősebb konkurenciával szemben a francia állattenyésztésben?” (*Quelle restructuration pour l'élevage français face à une concurrence mondiale accrue?*) címet viselő beszélgetésben először **Jean-Michel Lemétayer** (maga is tejtermelő) kért szót, aki a köztársasági elnök szeptember 9-i televíziós beszéde után arra volt kíváncsi, másnap, a SPACE megnyitóján mondandó beszédében Hollande milyen konkrétumokkal fog szolgálni a francia mezőgazdaság jövőjével kapcsolatosan (*mint 11-én kiderült, érdemi intézkedések bejelentésére nem került sor*). A termelők várakozásai nagyok, mondta, mert a Doux baromfiföldolgozó - közvetlenül 800 gazdát érintő - csődje miatt a csoport munkavállalóinak közel egynegyede, 970 ember vesztette el munkáját a quimper-i kereskedelmi bíróság szeptember 10-i döntése értelmében, a tejár csökken, problémák mutatkoznak a húsmarha-ágazatban is, nem egyszerű a helyzet a juhtenyésztésben és a sertéstartásban sem. **Henri Brichart** hozzátette, szerinte a francia állattenyésztés jövője inkább borúlátásra ad okot, az ágazatnak folyamatosan új és újabb helyzetekhez kell alkalmazkodnia, amire szerencsére – egyelőre – képes, és a Doux-csődön is minden bizonnyal képes lesz túllépni.

Daniel Sauvaget szerint a quimper-i bíróság szeptember 10-i döntése csak a végpontja egy több éves rossz döntés-sorozatnak és jelképe a baromfiágazat mély strukturális válságának, a Doux-nál most bekövetkezett „szociális mészárlás” (*massacre social*) pedig nem szabad, hogy kihasson az egész ágazatra, ezen belül a friss baromfihús-szegmensre. A szakma szerint a Doux bedőlése azt bizonyítja, hogy a 2000-es évek elején a braziliai terjeszkedés miatt sokat

bíralt cég stratégiája nem volt megalapozott, ellentétben az LDC-vel, ami elsősorban a franciaországi eredetű, földrajzi (AOP, IGP) és/vagy minőségi (Label Rouge) árujelzővel ellátott termékek fejlesztésére helyezte a hangsúlyt már a nyolcvanas évek végén. Az LDC (www.ldc.fr) a „Le Gaulois” márka alatt olyan, mindenre kiterjedő nyomonkövethetőséget is biztosít az általa földolgozott és francia eredetű baromfinak, hogy ha a vásárló az interneten beüti a tételszámot, „15 másodpercen belül megjelenik a termelő minden adata”. Mindezekkel együtt nyilvánvaló, hogy a francia baromfi-tenyésztésben és -földolgozásban nagyon komoly befektetésekre és fejlesztésekre lesz szükség a közeljövőben annak érdekében, hogy a gazdaságok és cégek versenyképesek maradjanak. A „*bezzeg a németek*” példa – mint olyan sok más ágazat (pl. a zöldség-gyümölcs) esetében most sem maradt el, **Sauvaget** álláspontja az, hogy a német vállalat-támogatási szemlélet és rendszer sokkal hatékonyabb, mint a francia, ami sokkal inkább csak követni képes az eseményeket, és nem tud/akar érdemben lépni (amiben komoly szerepe van a szakszervezeteknek). **Jean-Michel Lemétayer** szerint a baromfiágazatra egyértelműen szükség van, a Doux kapcsán kialakult helyzetet pedig úgy kell tekinteni, mint amin túl kell lépni, új piacokat kell megnyerni és ez munkahelyeket is fog teremteni.

2. kép Versenyre készülve - SPACE 2012

Alexandre Gohin úgy látta, hogy az állattenyésztésnek van egy hatalmas előnye sok más ágazattal (pl. GOF-növények termesztése) szemben, mégpedig az, hogy igen munkaerő-igényes, és ezért az állam is sokkal nagyobb figyelmet fordít rá. Bretagne szerencsés helyzetben van azért, mert elég sűrű a termelői hálózat ahhoz, hogy meglegyen az a „kritikus tömegű” alapanyag-mennyiség, amire már rentábilis fölvásárló és földolgozó hálózatot lehet építeni. **Dominique Chargé** - aki foglalkozik „classic” és eredetvédett baromfi tenyésztésével is - ennek kapcsán abbéli véleményének adott hangot, hogy az ágazati problémák elsősorban a földolgozóipari cégeknél vannak, nem pedig a termelőknél. **Gohin** fölthette a kérdést, biztosan támogatni kell-e azokat, akik nem tudnak versenyképesen termelni – de ugyanakkor elismerte, más országok is támogatják a mezőgazdaságot, és ezt

Brüsszelnek is tudomásul kell vennie. **Daniel Sauvaget** leszögezte, el kell ismerni a breton sertéstartók hatalmas erőfeszítéseket tettek a környezetvédelmi helyzet javítása érdekében ennek minden, a társadalom által át nem vállalt költségével együtt, az pedig a sertéstartásnak köszönhető, hogy Bretagne élelmiszeripara megerősödött, és megszűnt a korábbi évtizedekben tapasztalt elvándorlás.

Daniel Sauvaget a baromfi- és a sertéságazat összehasonlításakor azt emelte ki, hogy a legtöbbször integrátorral dolgozó baromfitenyésztőkkel ellentétben a sertéstartóknak az értékesítési feladatok jelentős részét is el kell látniuk, azaz nekik nem elég csak a tenyésztésben jónak lenni. Mindkét ágazatot súlyosan érinti viszont az a „skandalum”, hogy az áruhálózatok nem hajlandók tudomást venni a takarmányárak emelkedéséről, ahogy skandalumnak nevezte azt is, hogy [Michel-Édouard Leclerc](#)¹ kioktatja a világot a vásárlóerő fontosságáról, normálisnak tartja, hogy többet fizetnek a fogyasztók, ha emelkedik az üzemanyag ára, de szerinte semmivel sem kell többet fizetniük a vásárlóknak, ha nő a

¹ az E. Leclerc hipermarket-hálózat elnök-vezérigazgatója

kukorica ára. Megjegyezte, a Carrefour-lánccal szemben szintén számos morális panaszt lehetne megfogalmazni. Ami pedig a globális kérdéseket illeti, a kukorica esetében a bioetanol kontra takarmány vita, valamint a terményárak kőolaj-árhoz való kötése csak az éhezést növeli a világ számos részén.

3. kép Szabadon tartott kocák Centre régióban

Guillaume Roué szerint a sertéságazatban leginkább a frusztráció a jellemző, ezt a területet érte el legelőször a környezetvédelmi problémák tömege. Az ezredforduló óta évente körülbelül 2%-kal emelkednek a termelési költségek, nem jut elég pénz fejlesztésre, a jövedelmek stagnálnak. Az állatállomány növekedés helyett csökken, jelentős a kihasználatlan vágóhídi kapacitás, aminek komoly

költségvonzata van. Ezt a 20%-ra tehető túlkapacitást mindenképpen le kell építeni, különben ugyanaz fog bekövetkezni a sertéságazatban is, mint a baromfi-szektorban a Doux-val. A fölösleges kapacitások leépítéséhez viszont összefogás kellene, amire szerintem igen kicsi az esély, mert mindenki a másik tönkremenetelében bíz. Jelen pillanatban, állapította meg, kis késéssel ugyan, de a sertés termelői ára követni látszik a takarmányárak növekedését, ami végre teret enged a francia gazdaságok németekkel szembeni technikai fölényének, mivel ott a tartástechnológia fejlesztése helyett inkább energetikai beruházásokat helyeztek előtérbe a gazdák - viszont Franciaországban továbbra sincs szociális reform, amire Bretagne-ban a Doux bedőlése döbentette rá az embereket.

A KAP kapcsán megjegyezte, a közös agrárpolitika csak abban az esetben tud megmaradni, ha a jelenleginél sokkal rugalmasabb lesz. Szerinte arra van szükség, hogy az új KAP tegye lehetővé az évjáratoktól függő rugalmas szabályozást, legyen flexibilitás az egyes ágazatoknak adandó támogatásokat illetően.

Guillaume Rousseau, mint a gazdák 80%-ának pénzügyeit kezelő és a fiatal gazdák támogatásait folyósító Crédit Agricole Bank képviselője úgy látja, a csak a számok (azaz a bankszámla-egyenlegek) alapján a sertéságazat „viszonylag jó egészségnek örvend”, viszont sokkal nagyobb problémát jelent a pályakezdő fiatal gazdák perspektivikus indulásának biztosítása. Egy fiatal nagyon nehezen tud például átvenni egy üzemelő sertéstelepet, mivel csak a kocákért darabonként 2,5-3 ezer eurót kellene letennie, ez egy százas nagyságrendű telep esetében már hatalmas, nagyon nehezen kigazdálkodható összeg. Véleménye szerint a birtokméret nagysága önmagában nem elegendő a versenyképesség biztosításához, más faktorokat is vizsgálni kell, mivel tapasztalataik szerint egy kisebb gazdaság működhet egy nagyobbhoz képest jobb eredménnyel, ha a föltételek kedvezőek számára.

Guy Hermouet a húsmarha-tartás helyzetét elemezve azt emelte ki, hogy az elmúlt évtizedekben nagyon sok fejlesztés elmaradt, ami most okoz problémát. Emiatt nem csak a tenyésztésben, de a vágóhidaknál is egyre nehezebb a versenyképességet biztosítani, ha pedig mégis sikerül ezt javítani, a haszon minden esetben a kereskedelemnél realizálódik. Összefogás nélkül nem lehet érdemi eredményt elérni az exportban sem, erre sajnos jó példa a mostani helyzet, amikor a külpiacon (Olaszország, Maghreb-térség) a francia cégek sokszor egymásnak jelentik a legnagyobb konkurenciát. Míg a francia fogyasztó elsősorban a tehének húsát keresi és a hiányzó igények pótlására importra is szükség van, a fiatal hím állatokat a

belső piac nem veszi föl kellő számban, így azokat célszerű az ezt kereső észak-afrikai országokba exportálni. Álláspontja szerint a jelenlegi adottságok mellett Franciaország csak a rés piacokon tud eredményesen és gyorsan pozíciót szerezni a minőségre és a „terroir”-ra helyezve a hangsúlyt, a tömegáruval szemben képtelen fölvenni a versenyt. A harmadik országokba irányuló export ösztönzésére létrejött ágazati csoportosulásról (GIE) elmondta, abban kis és nagy cégek egyaránt vannak, így nem lehet a kérdést úgy fölfogni, hogy a „nagyok exportálnak és a kicsiknek hagyják a belső piacot”. Az viszont igaz, mondta, hogy aki ebbe a csoportosulásba belépett, az méretétől függetlenül növelni tudta az EU-n kívüli országokba irányuló exportját. **Alexandre Gohin** megjegyezte, van igazság abban az állításban, hogy a francia termelő legnagyobb vetélytársa a saját szomszédja...

4. kép Montbéliarde tehén Doubs megyéből

Dominique Chargé a tejágazat kapcsán arról számolt be, hogy ezt a szektort is érinti a konjunktúra lassulása, amivel párhuzamosan 2015-re át kell állni a teljesen liberalizált, kvóták nélküli piaci körülményekre. Itt is igaz, hogy az elmúlt időszakban elmaradt földolgozó-ipari beruházások, fejlesztések miatt nem lehet a piaci folyamatokra kellő gyorsasággal és hatékonysággal reagálni, ami a versenyképességet rontja. A francia gazdaságot az elmúlt 30 évben a belső piac húzta, ennek az időszaknak azonban vége és mindenképpen váltásra volna szükség, de az említett okok miatt a földolgozó-ipar erre képtelen, a megoldást a fejlesztések és beruházások helyett az árcsökkentéstől remélik a cégek². Másik probléma, hogy egyedül sem a termelők, sem a földolgozók nem tudják vállalni a terményárak hektikus

ingadozása miatti kockázatot, ennek közös kivédését szolgálná a beszállítói szerződések intézménye, de ezek általánossá válásától a francia mezőgazdaság és földolgozó-ipar még messze van.

Alexandre Gohin szerint a tej és a cukorrépa az a két termék, amit gyakorlatilag azonnal föl kell dolgozni, ehhez azonban megfelelő földolgozó-ipari háttérre és jó értékesítési stratégiára van szükség, ezeket pedig vissza kell csatolni a termelőkhez. A földolgozó-iparnak egyszerre kell a termelők és a piacok felé fordulnia, de ez a francia mezőgazdaság esetében a tejtermelésben a legnehezebb.

Termelői vélemények

A sajtóút kapcsán meglátogatott gazdaságban a házaspár, a 2008-ban fiatal gazdálkodóként pályát kezdett fiuk, valamint a két szomszéd által létrehozott mezőgazdasági társas vállalkozás (GAEC) égisze alatt tejelő szarvasmarhák tartásával és baromfi nevelésével foglalkoznak. A fő tevékenység az 1,3 millió literes kvótával és 150 tehénnel bíró tejtermelés (ez két korábban önálló gazdaság egyesülésével alakult ki), valamint ehhez kapcsolódva a fiatal hízóbikák értékesítése, a 2500 négyzetméternyi baromfinevelő csak az árbevétel 10-15%-át jelenti. A gazdaság 250 ha területtel bír, ez három közel egyenlő részben oszlik meg a legelő/kaszáló, a kukorica és az őszi búza között. 2012. tavaszáig integrált termeltetési rendszerben a Doux-val álltak (20 éven keresztül) szerződéses kapcsolatban, azaz sem a

² A legnagyobb francia tejszövetkezeti csoport, a [Sodiaal](#) szeptember elején jelentette be, hogy 1000 literenként 5 euróval csökkenti az A, 15 euróval a B kvótába tartozó tej átvételi árát – a döntés érthetően nagy fölzúdulást váltott ki.

csibékért, sem a takarmányért nem kellett fizetni, azt a cég biztosította, ám mivel az a legutóbbi időkben egyre kevésbé tudta tartani a fizetési határidőket, a váltás mellett döntöttek. Szerencsájukra a [Groupe Michel](#)-től ajánlatot kaptak integrált formában kappanok nevelésére, így a baromfinevelők nem állnak kihasználatlanul, viszont nem tudják, hogy a Doux ki fogja-e valamikor egyenlíteni a velük szemben fönnálló, 10 ezer eurót meghaladó tartozását. A terület viszont bizonyos szempontból új nekik, mivel korábban a csirkéket negyven napos korukban kellett leadni, a kappanokat viszont húsz hetes korukig nevelik (7500 állatot ezer négyzetméteren), de optimistán állnak a kihívás elébe.

Szerintük a Doux-csőd kapcsán indokolatlanul kevés szó esik arról a 800 termelőről, akiket a vállalat-csoport bedőlése érintett, szinte csak az alkalmazottak jövőjéről beszél mindenki. Tény, hogy minél inkább specializálódott egy gazdaság a baromfinevelésre és minél nyugatabbra van Bretagne-ban (és természetesen a Doux-nak dolgozott), annál nehezebb helyzetbe került, különösen akkor ha a közelmúltban komoly környezetvédelmi megfeleléségi beruházásokat kellett végrehajtania. Az ő esetük annyiban mondható szerencsésnek, hogy a fő profil a tejtermelés, a baromfi csak töredékét jelenti a tevékenységüknek, a környezetvédelemre pedig csak 40-50 ezer eurót kellett áldozniuk – itt a papírmunka sokkal komolyabb erőfeszítést igényelt, mint maga a beruházás. A tejtermelést egyelőre nem tudják bővíteni, mivel a fejési kapacitást kellene jelentős forrásigényű beruházással növelni, amit egyelőre nem akarnak vállalni.

Az elhangzott vélemények alapján elmondható, hogy a francia állattenyésztés szinte minden területén komoly strukturális problémák vannak, ezek oka egyrészt az elmúlt évtizedekben elmaradt fejlesztésekben, valamint a hiányzó termelői összefogásból, és a csak elvétve létező korrekt és eredményes szállítói-földolgozói partnerkapcsolatokban keresendő. A helyzetet egyértelműen súlyosbítja a terményárak világpiaci árának hektikus ingadozása, a többi uniós tagországgal szembeni hátrány a versenyképességben, és a bizonytalan piaci kilátás. A részletes ágazati láttelet ellenére úgy tűnik, pillanatnyilag sem a szakmának, sem a politikának nincs kész megoldási javaslata arra nézve, hogy miként lehet a francia állattenyésztést stabil és bővülő pályára állítani.

Somogyi Norbert, Párizs